

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Zsidó

Vallástudományi Doktori Iskola

akkreditációs eljárásában közreműködő

látogató bizottság jelentése

Tartalomjegyzék

I.	A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően.....	3
I.1.	Főbb erősségek	4
I.2.	A monitor eljárás feltételei	4
II.	A látogató bizottság értékelése	6
II.1.	A doktori iskola általános helyzetképe	6
II.2.	A törzstagok tudományos tevékenysége.....	6
II.3.	Az ESG kritériumok szerint értékelés	7
ESG 1.1	Minőségbiztosítási politika.....	7
ESG 1.2 és 1.9	A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	10
ESG 1.3	Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	11
ESG 1.4.	A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése.....	12
ESG 1.5	Oktatók.....	14
ESG 1.6	Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	16
ESG 1.7	Információkezelés.....	17
ESG 1.8	Nyilvános információk.....	19
III.	Látogató Bizottság.....	22

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: Bizottság) az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (a továbbiakban: OR-ZSE) Zsidó Vallástudományi Doktori Iskolája által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és a helyszíni látogatás alapján megállapítja, hogy a Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében még nem egységes szerkezetű, a doktori iskola egészére nem terjed ki.

A doktori iskola minőségbiztosítási- és fejlesztési folyamatai részben tervezettek; a tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai esetiek és fejlesztendők. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között erős a kapcsolat, az oktatás-kutatás menedzsmentje megfelelő, iránya illeszkedik a doktori iskola stratégiájához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra megfelelő háttérrel biztosítanak az oktatási, kutatási tevékenységhez.

Ennek alapján a doktori iskola öt évre akkreditálható feltételesen, monitor eljárással egybekötve.

A monitor eljárás feltételei: a doktori iskola e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen leírja, hogy az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására milyen intézkedéseket tett. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a doktori iskolának, ha helyszíni látogatást is szükségesnek tart. A pótolandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a doktori iskolától.

Az ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízva a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- Az egyetem maximálisan kihasználja a kis létszámok előnyét, részben azzal, hogy az oktatásszervezésben igazodik a hallgatói csoportok tagjainak egyéni igényeihez, részben pedig a személyes kapcsolattartás által.
- A könyvtári szolgáltatásról elmondható, hogy EISZ program keretében előfizetett specifikus adatbázisok használata – az EISZ iroda statisztikai adatszolgáltatása alapján – országos szinten a felső egyharmadban található.
- A témavezetésre vonatkozó kérdőív más egyetemeken nem bevett szokás. A kérdések rendkívül jól körüljárják a témavezetés lényegét, ami a doktori képzés során kiemelt fontosságú.
- A tény, hogy az AMB (Akkreditációs és Minőségügyi Bizottság) és EDT (Egyetemi Doktori Tanács) ülésein teljes nyilvánosságot biztosítanak, beleértve a hallgatókat és a nem oktató személyzetet is, jelentősen növeli az átláthatóságot és a bizalmat a vezetés iránt.
- A doktori iskola kiemelten figyel arra, hogy multidiszciplináris kutatási témák esetén biztosítsa a kettős témavezetést, lehetőség szerint külföldi professzorok bevonásával.

I.2. A monitor eljárás feltételei

A minőségbiztosítási politika területén:

- Az AMB, valamint az EDT intenzív és rendszeres együttműködése szükséges ahhoz, hogy az egyetem minőségfejlesztési programja konkrét feladatok, felelősök és határidők kijelölésével dokumentálásra kerüljön, biztosítva ezáltal a kitűzött célok teljesülésének nyomkövethetőségét és visszacsatolását a működési folyamatokba. Ebbe mindenképpen be kell vonni a hallgatókat és a további belső és külső érdekelt feleket is.
- Fontos feladat a konkrét minőségcélok meghatározása a legfontosabb mutatók definiálásával.

- Az ellenőrzés és a visszacsatolás rendszerének egzakt kidolgozása és alkalmazása szükséges a PDCA-ciklus teljessé tételéhez valamennyi működési folyamatban.
- A működést és minőségfejlesztést szabályozó dokumentumok teljes körének – amely magában kell, hogy foglalja az önálló minőségpolitika dokumentumot is – kidolgozása még komoly feladatként hárul az intézményre. Ezen tevékenység során kiemelt szempont kell, hogy legyen az ESG 2015 irányelveknek az intézményi, azon belül is a doktori iskola működési gyakorlatával való összhang megteremtése.
- Az egyetem tegye szabályozottá a doktorandusz önkormányzat bevonását az intézményi minőségfejlesztési folyamatokba.

A képzési programok területén:

- Elkészítendő a képzési portfólió és tartalom rendszeres, a hallgatók bevonásával történő értékelésének szabályozása.

A hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés területén:

- Nyilvánosságra hozandó a műhelyvita értékelése, a komplex vizsga tantárgyai/tárgykörei, valamint a publikációs követelmények.

A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése területén:

- A kreditelismerés szabályaira térjen ki a doktori szabályzat.

Az információkezelés területén:

- Váljon gyakorlattá, hogy az EDT elnöke a doktori iskola szabályzatában meghatározott éves jelentésében értékeli a doktori képzés és fokozatszerzés minőségét.

Az információk nyilvánossága területén:

- Szükséges a még hiányzó, vagy már aktualitásukat veszített szabályzatok, ügyrendek megalkotása (intézményfejlesztési terv, küldetésnyilatkozat, minőségfejlesztési jelentés, minőségbiztosítási szabályzat, habilitációs szabályzat).
- Amint megtörtént a szenátus bizottságainak felállítása és a tagok kinevezése, az egyetem hozza nyilvánosságra, hogy az egyes bizottságokat kik alkotják.

II. A látogató bizottság értékelése

II.1. A doktori iskola általános helyzetképe

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Doktori Iskolája több szempontból is sajátos helyzetben van, egyrészt képzését tekintve hazánkban unikális, másrészt doktoranduszainak létszáma alacsony.

Vajda Károly 2019. április 15-én történt rektori kinevezése óta új irányt vett az egyetem. A 2002 óta működő doktori iskola élén 2019 augusztusában történt váltás, ekkor Jutta Hausmann vette át az irányítást. A doktori iskola bázisát hét törzstag alkotja, az aktív doktoranduszok száma jelenleg tíz.

A DI célja, hogy a magyarországi neológ zsidó felekezet számára biztosítsa a hittudományi jártasságú tudósok utánpótlását. A kutatási profil egyrészt a rabbinikus tudomány/zsidó teológia, másrészt a zsidóság tanulmányok. Az oktatók a kortárs zsidó teológia és vallásjog terén az izraeli, európai és angolszász tudományos trendeket követik, a honi jellegzetességeket szem előtt tartva. A képzés az osztatlan rabbiképzés és a zsidó kultúratörténet mesterszakra épül.

II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a 2. § (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, *„aki a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő”*.

Egyértelműen megállapítható, hogy a Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola törzstagjai:

- Balázs Gábor**, egyetemi docens
- Gábor György**, egyetemi tanár
- Haraszti György**, professor emeritus
- Hausmann Jutta**, egyetemi tanár
- Oláh János**, egyetemi tanár

Rugási Gyula, egyetemi tanár

Uhrman Iván, egyetemi docens

a kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytatnak.

Jutta Hausmann, a doktori iskola vezetője, habilitált egyetemi tanár. Mind a doktori fokozatát, mind a habilitációját Németországban szerezte. Kutatási területe az ószövetségi tudományok, különösen is a bölcsességirodalom és a zsoltárok, a férfi-nő szerepek a Bibliában. Monográfiái jelentős német kiadóknál jelentek meg, s mindmáig számon tartott és hivatkozott munkák. Folyamatosan jelen van az ószövetségi tudományok európai diskurzusaiban. Három fokozattal bíró témavezetettje van.

II.3. Az ESG kritériumok szerint értékelés

ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika

A doktori iskola számára biztosított az intézményen belüli autonómia mind a működési és tervezési, mind a szabályozási és értékelési mechanizmusokban. A 2018-ban történt vezetőváltás óta eltelt rövid időszak még nem teremtett olyan lehetőséget a megújult vezetőség számára, amelyben érdemi fejlesztési tevékenységek lennének azonosíthatóak, mérhetőek és értékelhetőek, de az vitathatatlan, hogy az új vezetési koncepcióban a PDCA-elvek (Plan-Do-Check-Action) mentén szerveződnek a feladatok.

Egyértelműen és hangsúlyosan megjelenik az intézmény vezetőségének célrendszerében, hogy a doktori iskola működésének fejlesztése, megújítása prioritást élvez az egész intézmény egyetemi státuszának megőrzése és jövőbeni működésének feltételeként, de jelenleg még a tervezési szakaszban (Plan) tart a folyamat.

A fejlesztési törekvéseket az is alátámasztja, hogy az intézmény vezetése stratégiai céljainak helyes meghatározása érdekében SWOT-analízis keretében igyekezett felmérni a szervezeti belső erősségeket és gyengeségeket, valamint feltárni az intézmény előtt álló lehetőségeket, továbbá számba venni a lehetséges veszélyeket is. Az első ízben elvégzett elemzés eredményeinek feldolgozása jelenleg is tart, és folyamatosan zajlik az eredmények alapján történő fejlesztési irányok kijelölése.

Komoly kihívásként jelentkezik az intézmény, és azon belül a doktori iskola számára, hogy a megújult és korszerűbb működési irányvonal, valamint a vezetői attitűd- és szemléletváltás fenntartó által teljeskörűen befogadásra kerülhessen, majd a jóváhagyást követően ezen célok megvalósíthatóságához (Do) a támogatás – erkölcsi és anyagi – rendelkezésre álljon.

Határozott célként került megfogalmazásra a korábbi időszakra jellemző – „elkényelmesedett” – doktori iskola működési hagyományainak teljes körű megújítása, a minőségi szemlélet előtérbe helyezésével, a hallgatói igények szélesebb körű megismerésével, megértésével és az azokra való dinamikusabb reagálással.

A minőségbiztosítási rendszer kialakítására vonatkozó eljárásrendet a Doktori Szabályzat és az egyetemi Szervezési és Működési Szabályzat (SzMSz) egységesen rögzíti, amelynek értelmében az intézmény az alábbi minőségbiztosítással és -fejlesztéssel kapcsolatos dokumentációkat definiálja:

- (a) Küldetésnyilatkozat,
- (b) Minőségfejlesztési jelentés(ek),
- (c) Minőségbiztosítási Szabályzat.

Önálló dokumentumban rögzített, formális minőségpolitika – az ESG 2015 elvárásaival összhangban – egyelőre még nem került megfogalmazásra, és a fenti szabályzókból sem került megemlítésre, azonban az önértékelésben ismertetésre került a minőségirányítási rendszer nyolc alapelve, amelyek helyesen jelölik ki a minőségfejlesztés irányait. Ezt egészítik ki a doktori iskola Minőségbiztosítási tervében (2019) rögzített minőségbiztosítási stratégia tizenkét pontban foglalt garanciális elemei is, amelyek kiváló alapként szolgálhatnak egy formális minőségpolitika kialakításához.

A doktori iskola következő öt évre vonatkozóan megfogalmazta minőségbiztosítási terveit (minőségcéljait), amelyek leginkább átfogó, általános feladatokat rögzítenek. Az egyetemi vezetéssel e témakörben folytatott párbeszédéből azonban egyértelműen kirajolódtak további konkrét, mérhető és reális minőségcélok, amelyek viszont nem kerültek rögzítésre ezen tervek között (tudatos HR-tervezés és -fejlesztés a törzstagi megfelelés érdekében; oktatók oktatás-módszertani fejlesztése; TDK – és nem csak az OTDK! – tevékenység fejlesztése és a doktori programmal való nagyobb összhang megteremtése stb.). Mindenképpen javasolt a korábbi tervek újragondolása és a gyakorlattal való szorosabb összhang megteremtése a jövő vonatkozásában.

Kidolgozás alatt áll jelenleg a doktori iskola minőségbiztosítási szabályzata is, egyelőre még csak az intézmény korábbi, 2014. évben kiadott minőségbiztosítási szabályzata érhető el az intézményi honlapon, amelyről úgy nyilatkozott az egyetemi vezetés, hogy érvénytelen.

Bár a minőségbiztosítási rendszer részeként tekinthető oktatói munka és témavezetői munka hallgatói véleményezésére (Check) ebben a tanévben első ízben már sor került kérdőíves felmérés keretében, annak eredményei még nem kerültek feldolgozásra, kiértékelésre és visszacsatolásra (Action) a működési folyamatokba a látogatás idejéig.

A doktori iskola vezetője is arról számolt be, hogy átfogó, az egész doktori iskolára kiterjedő elemző-értékelő (Check) munkát még nem tudott elvégezni, de tervben van annak végrehajtása. Az EDT éves munkaprogramjában szerepel minőségbiztosítási feladatok, ügyek tárgyalása, de ez idáig még nem került sor e témakör feldolgozására egyetlen ülésen sem.

Az egyetem minőségbiztosítási szervezetének felállításáról a szenátus 2019. szeptember 12-i ülésén döntött, a testület egyhangúlag megszavazta az AMB tagjait (Hausmann Jutta, Kárpáti Judit), elnöke a rektor. A megalakult AMB megkezdte munkáját, és jelenleg is dolgozik az ügyrend és az éves munkaprogram kialakításán, így a látogatás alkalmával ezen dokumentumok még nem álltak rendelkezésre.

A doktori iskola minőségfejlesztési tervei között egyelőre még nem kapott kellő hangsúlyt a hallgatók és egyéb érdekelt külső felek bevonása, amelyen mindenképpen változtatni szükséges.

Összességében megállapítható, hogy az intézmény működésében tervezett változtatások, módosított folyamatok és eljárásrendek jó alapul szolgálhatnak a kijelölt célok megvalósításához, és egyben kedvező háttérrel biztosíthatnak az autonóm doktori iskola működéséhez. A doktori iskola minőségbiztosítási rendszerének teljes megújítása vette kezdetét az új egyetemi vezetés beiktatásával, a látogatás alkalmával azonban még csak annak tervezési fázisról lehetett meggyőződni; a kijelölt irányok helyesnek és reálisnak ítélnélők.

Biztosított az erős kontroll a folyamatok fölött, a további fejlesztések iránya jól definiált, de a minőségcélok egzaktabb kimunkálást igényelnek a mérhetőség és fejlesztés jegyében. Ennek során fontos szempontként kezelendő a hallgatók és az érdekelt külső-belső felek bevonása is.

A PDCA-ciklus teljessé tételéhez – ami egyben a minőségbiztosítási rendszer fejlesztésének az alapvető feltétele – a folyamatok eredményeinek a megfelelő működési pontokhoz való visszacsatolása nélkülözhetetlen, ami egyelőre még csak részlegesen valósul meg. Különösen fontos lépés lenne ez az intézményirányítási, stratégiaalkotási, minőségtervezési folyamatokban, törekedve ezek koherenciájának megteremtésére.

A főbb hiányosságok pótlása mellett törekedni kell a folyamatszabályozási tevékenység során az eljárások, folyamatok egységes rendszerbe foglalására, továbbá az intézményi jó gyakorlatok feltárására, azok intézményen belüli megismertetésére (minőségkultúra-fejlesztés).

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

A doktori iskola a képzési tervét a vizsgált időszakban kétszer is átdolgozta, 2016-ban hozzáigazította az új jogszabályokhoz, 2019-ben pedig egészen új képzési tervet léptetett életbe, amely a már megújított, 2016-18-ig hatályos tervhez képest lényegesen részletesebb, szerkezetileg is új koncepciót követ, s igyekszik a hallgatók számára világos és pontos eligazítást adni.

A 2016-os képzési program már a kétciklusú, nyolc féléves képzési struktúrához igazodott, de a képzési tartalom meghatározásánál, a kreditarányok kialakításánál még nem differenciált a rabbi mesterszakra, ill. a zsidó kultúra és művelődéstörténet, valamint más, nem hitéleti mesterszakokra épülő képzési kínálat között. A működési szabályzat és a képzési terv változásai jól érzékeltetik, hogy elsősorban nem a jogszabályi előírásokhoz való alkalmazkodás motiválta a módosításokat, hanem inkább a kor kihívásainak, a potenciális hallgatók érdekeinek figyelembe vétele, valamint a „munkaerőpiaci” elvárásoknak megfelelő célok és tartalmak kialakításának a szükségessége.

A küldetésnyilatkozat szerint a DI a magyarországi neológ zsidó felekezet számára biztosít hittudományi jártasságú tudósokat, a neve azonban Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola. Ennek a két szakterületnek (rabbinikus hittudomány és zsidó vallástudomány) az egymáshoz való viszonyát pontosan visszaadja a képzési terv. Az új koncepció lényege, hogy két, egymástól jól elkülöníthető kutatási terület rajzolódik ki a képzési tervben. Az egyik a rabbinikus hittudományokra koncentrál és csak 1/3 részben ír elő a hallgatóknak zsidó vallástudományi tájékozódást szolgáló kurzusokat, a másik a zsidó vallástudományi irány, amely viszont 1/3 részben rabbinikus hittudományi kurzusok felvételét követeli meg az e kutatási területet választó hallgatóktól. A kutatási terület kiválasztása a felvételi vizsgán történik meg, a képzési terv pedig részletesen útba igazítja a hallgatókat a választásuknak megfelelő tantervi követelményekről. Világosan tagolódnak a kötelező és a választható tanegységek, valamint az egyes területeken teljesítendő kreditkövetelmények. A tantárgyfelvételek és -teljesítések arányainak ellenőrzése a doktori iskola adminisztrátorának feladata.

A doktori képzés tartalmainak és szerkezetének az újragondolása mögött a „profilisztítás” szándéka állt. Sokkal körvonalazottabbakká váltak a képzési célok és a hozzájuk rendelt tartalmak. Az egyetem világossá kívánta tenni, hogy célja részben zsidó hittudósok képzése a vallási közösség számára, részben pedig lehetőséget kíván biztosítani a zsidó vallástudomány legkülönbözőbb területeinek tudományos művelésére alkalmas tudósok képzésére.

Az új koncepció kialakítása kevésbé a hallgatók bevonásának a következménye, mint inkább a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége jövőbeli igényeit, a legmagasabb szintű

hittudományi szakember-utánpótlás szükségességét és a zsidóság társadalmi és kulturális beágyazottságának a szempontjait vette figyelembe.

A meghirdetett kurzusok tartalmában nem történt mélyreható változás, a témák általánosabb megfogalmazást kaptak (bevezető, áttekintő jellegű lett), ami azért nem szerencsés, mert a hallgatóknak kevésbé keltik fel az érdeklődését, s nem tükrözik a tudományághoz tartozó legújabb kutatások eredményeinek bevonását, a naprakészséget (ami persze nem jelenti azt, hogy a tantárgy előadója nem szolgál naprakész ismeretekkel). A mai kihívásokra való érzékenységet inkább a témakiírások tükrözik, amelyek egy része valóban új és korszerű kutatási területet nevez meg.

Az új koncepcióval kapcsolatos visszajelzések rendszere még nem állt fel, de az oktatók és hallgatók véleményének kikérésére szolgáló kérdőívek már elkészültek. A hallgatói elégedettség mérése a kis létszám miatt módszertanilag komoly kihívást jelent, hiszen az anonimitás nehezen biztosítható, ha egy kurzusról csak két-három hallgató tölti ki a kérdőívet. Ugyanez az adottság előnyt jelent abból a szempontból, hogy a hallgatók és oktatók közötti személyes kontaktus sokkal aktívabb, mint a nagy létszámú intézmények esetén, és ezáltal könnyebben és gyakrabban nyílik lehetőség véleménycserére.

A nyolc féléves új képzési rend még csak néhány hallgatót érint, ezért még alig vannak olyan visszacsatolós tapasztalatok, amelyek módszeresen visszahathatnának a szabályozásra. A doktori szabályzat és a képzési terv biztosítja a tervezhetőséget, a hallgatók zökkenőmentes előrehaladását, a választható kurzusok száma bőven biztosítja az egyéni kutatási és munkaterv teljesítését. Jó példaként mindenképp kiemelendő a kellően részletes, jól érthető, világosan tagolt képzési terv.

Az ESG egyik sarkalatos eleme a külső és belső érdekeltek bevonása a képzési tartalmak kialakításába. A képzés profiljától függ, hogy milyen érdekelt csoportokat kell bevonni (pl. milyen piaci szereplőket), de a volt és jelenlegi hallgatók aktív részvételre való ösztönzése elengedhetetlen.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

A doktoranduszok alacsony létszámát figyelembe véve nem meglepő, hogy az egyéni tanrend a szabályozás szintjén nem jelenik meg. Az egyéni igényeknek megfelelő tanulmányok folytatására konzultációk, valamint az egyes tematikus blokkok választásával nyílik lehetőség.

A tapasztaltak alapján elmondható, hogy a képzés egyes elemeinek szintjét – az alacsony létszámnak köszönhetően – az évfolyamok adottságaihoz igazítják, mivel az eltérő

előképzettség miatt az igények markánsan eltérhetnek egymástól. Az eltérő tudásszintet elsősorban az okozza, hogy doktori képzésre nem kizárólag a szűkebb értelemben vett rabbi képzéshez kapcsolódó kutatásokkal lehet pályázni, illetve felvételt nyerni.

A fellebbezési lehetőségek az intézményi és a doktori szabályzatban is definiálva vannak, bár a kettő között apró eltérések felfedezhetők.

A doktori szabályzat nem tér ki az egyéni tantervet igénylő speciális helyzetű, vagy fogyatékkal élő hallgatók esélyegyenlőségének biztosítására, erre azonban csak akkor lenne szükség, ha a magasabb szintű egyetemi szabályozáson túl egyéb kivételt is szeretnének bevezetni.

A doktorandusz önkormányzat működésének megszervezése több éves feladat, amelynek látható fejlődési jelei vannak, a rendszeressé váló doktorandusz fórumok, valamint a doktoranduszok megjelenése az intézményi testületekben egymást erősítő tendenciák.

A hallgatóközpontú tanulás és tanítás fontos eleme az értékelési rendszer előzetes nyilvánosságra hozatala: ez a kritérium nagyrészt teljesül. Ami még dokumentálásra szorul, az a műhelyvita szabályozása, a komplex vizsga tárgyainak, továbbá a publikációs követelmények meghatározása.

A látogatás során (oktatókkal, hallgatókkal) folytatott beszélgetésekből kiderült, hogy megváltozott az oktatói attitűd, vagyis a hangsúly átkerült az ismeretátadásról a dialógusra és a hallgatók aktív részvételére a tudományos kérdésfelvetésben és problémamegoldásban. A háttérben az akkumulatív-rendszerező tudomány szemléletről a kreatív-konstruktív megközelítésre való átállás figyelhető meg.

Az ESG 1.3-as pontjának a kritériumait kielégítően teljesíti a doktori iskola. Az alacsony hallgatói létszám előnyeit ügyesen kiaknázva az oktatási tartalmakat a hallgatók szintjéhez igazítja. A jó gyakorlatokhoz sorolandó egyértelműen az oktatási tartalmak rugalmas alakítása, a felvett hallgatók tudásszintjének figyelembevételével.

Ajánlások

A fellebbezés szabályozásának összehangolása a doktori szabályzatban és az SzMSz-ben.

ESG 1.4. A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése

A doktori iskola szabályzatának 2019-ben elfogadott változata a 10–12. §-ban rendelkezik a felvételi eljárás rendjéről. Már a felvételi eljárásban megjelenik a rabbinikus hittudományok

és a zsidó vallástudomány kutatási területei közötti különbségtétel. Erről részint a választott téma és a meghallgatáson lefolytatott habitusvizsgálat tanúskodik, részint felvételi feltételként nevezi meg a szabályzat a Biblia- vagy Talmud-tudományi témaválasztás esetén a középfokú „C”, ill. „B2” héber nyelvvizsga meglétét. A felvételi eljárás szabályozása átlátható, részletes és minden felvetődő kérdés tisztázására kiterjed. A témavezetővel való kapcsolatfelvétel módja a látogatás során tisztázásra került: a jelentkezőknek módjuk van egy általuk választott témavezető megkeresésére, de arra is, hogy a meghirdetett témákból választva a téma kiírója legyen a témavezető. A kutatási téma szakterületi meghatározottsága már a felvételi eljárás során eldőlt.

A szabályzat képzési folyamatra vonatkozó rendelkezései a 13–19. §-ban találhatók. A részletes szabályozás a képzési tervben található meg. A szabályzat lehetőséget biztosít arra, hogy az egyéni felkészülők a komplex vizsga letételével beléphessenek a második képzési szakaszba. A komplex vizsgán a disszertáció vonatkozó fejezetének bemutatása mellett a jelölteknek igazolniuk kell, hogy átfogó tudással rendelkeznek a zsidó vallástudomány alapjait illetően, ugyanakkor lehetőségük van bemutatni azt, hogy ez a saját kutatási területükön hogyan használható fel, milyen módon jelenik meg. A hallgatói fórumon elhangzottak alapján a Bizottság előtt az a kép rajzolódott ki, hogy a komplex vizsgán az elméleti részen van a hangsúly, a hallgatóktól igen komoly mennyiségű tananyag elsajátítását várják el.

A doktoranduszoknak kutatásaikról naplót kell készíteniük minden félévben, ennek teljesítését a témavezető igazolja, és a képzési terv szerint meghatározott kredit jár érte. A kutatási napló mellett a félévenkénti konzultáció is fontos és egyértelműen szabályozott elem a hallgatók előrehaladásának követésére.

A fokozatszerzés folyamatát a szabályzat 21–31. §-a ismerteti. Az eljárás rendje jól kidolgozott, egy terület kivételével minden szempontra figyelemmel van. A műhelyvita részletes szabályozása még megtalálható a 2016-ig hatályos Doktori és Habilitációs Szabályzat (2014) 32. §-ában, a 2019-es szabályzatból a műhelyvita részletes rendje hiányzik, alig mond róla többet, minthogy a megtartását előírja. Ezt a hiányosságot akár úgy is ki lehetne küszöbölni, hogy a korábbi szabályzat szövegét az új szabályozás átveszi, minthogy ott a műhelyvita leírása megfelelően van kidolgozva. A műhelyvita komolyan vétele nagyban hozzájárulna a disszertációk színvonalának kiegyenlítéséhez.

A szabályzat külön foglalkozik a más egyetemekről részképzésre érkező doktoranduszok fogadásával (19. §). A saját hallgatók külföldi egyetemen történő részképzésével kapcsolatban az alapvető információk megtalálhatók. „Külföldi részképzés” helyett megfontolandó a „más egyetemeken történő tanulmányok vagy kutatás” említése, nem kizárva így a hazai intézményeket (még ha az OR-ZSE speciális képzési területe miatt ilyen eset ritkán is fordul elő). A „részképzés” kifejezés szintén nem fed le minden, elismerésre potenciálisan alkalmas

tevékenységet. A doktori tanács feladata, hogy az ESG standardjait szem előtt tartva rögzítse az elismerés menetét (pl.: a doktorandusz a doktori iskola titkárának minimum két héttel az EDT ülése előtt benyújtja az adott egyetem által kiadott, a kurzus elvégzéséről szóló igazolást és kurzusleírást, az EDT pedig ez alapján dönt.) Komolyabb hallgatói mobilitásra csak akkor lehet számítani, ha a más intézményben teljesített tanegységek, programok, kutatások elismerése kiszámíthatóan és zökkenőmentesen történik.

Az egyetemnek együttműködési megállapodása van a Potsdami Egyetemmel és az Evangélikus Hittudományi Egyetemmel. A hallgatói mobilitást jelentősen elősegítő Erasmus-szerződést az egyetem a látogatás idejéig nem kötött külföldi egyetemekkel.

Kiemelendő jó gyakorlatként a kettős témavezetés biztosítása multidiszciplináris kutatási témák esetén: a doktori iskola tudatosan törekszik arra, hogy társ-témavezetőként külföldi oktatókat is bevonjon, ennek kereteit a szabályzat rögzíti (20. §). A részletek kidolgozását a szabályzat szerint az intézmények közötti keretmegállapodásnak kell tartalmaznia. Ez a törekvés több szempontból is előnyös: erősítheti az intézmények közötti nemzetközi együttműködést, növelheti a hallgatók mobilitási lehetőségeit és a képzést is sokszínűbbé teheti.

Ajánlások

A komplex vizsga tapasztalatait elfogadva át kell gondolni a számonkérés arányosabbá tételét: az elméleti részben számon kérhető ismeretek fejezzék ki a tudományos elmélyültséget és alaposágot, de ez ne jelentse a tudományterület teljes és átfogó ismeretének számonkérését.

Megfontolandó az Erasmus-program bevezetése külföldi hallgatók toborzása céljából, valamint Erasmus-szerződések kötése a saját hallgatói bázis mobilitásának növelése érdekében.

ESG 1.5 Oktatók

A doktori iskolának jelenleg hét tőzrstagja van, ebből négy egyetemi tanár: Gábor György, Hausmann Jutta, Oláh János, Rugási Gyula; egy professor emeritus: Haraszti György; és kettő egyetemi oktató: Balázs Gábor, Uhrman Iván. Ezen kívül 16 oktató vesz részt a doktori iskola oktatási-kutatási tevékenységében.

Az új vezetés a doktori iskola irányításának kérdését Jutta Hausmann, széles körben elismert egyetemi tanár kinevezésével oldotta meg. Ugyanakkor Hausmann Jutta tőzrstagóságának várható vége 2021.11.09. Az önértékelésben nem szerepelt információ arra vonatkozólag, hogy az EDT hogyan kívánja a vezetés folytonosságát biztosítani, Vajda Károly rektor a látogatás

során ismertette az elképzeléseket. A következő időszak kiemelt feladata, hogy a doktori iskola szakmai irányításáról döntés szülessen.

Jutta Hausmann kiválásával a jogszabály által előírt minimális törzstaglétszám sem lesz garantálva, konkrét terveket erre vonatkozólag sem szerepeltetett az önértékelés. Ez is sürgős feladat az EDT számára, hiszen a doktori iskola működtetését veszélyezteti. Távlatosan nemcsak a konkrét problémák megoldásában érdemes gondolkodni, hanem egyszerre több fiatal témakiíró és oktató törzstagi megfelelésének elérését kell célként kitűzni, hogy egy-egy törzstag kiválása ne hozza nehéz helyzetbe a doktori iskolát. Az önértékelés hangsúlyozza, hogy a doktori iskola elsődleges minőségcélja a törzstagi állomány fiatalítása: olyan pályájuk elején lévő, jelentős tudományos teljesítményt felmutató oktatókat és kutatókat kívánnak bevonni, akik belátható időn belül teljesíteni tudják a törzstagság, illetve az egyetemi tanári munkaköri cím kritériumait.

Ez az ESG-pont többek között hangsúlyozza azt is, hogy az intézmény adjon lehetőséget és támogassa az oktatók szakmai fejlődését. Az önértékelés és a helyszíni látogatás során a rektor is kiemelte, hogy nagyon fontosnak tartják a tudományos teljesítményen alapuló előléptetési rendszer kialakítását, mellyel az oktatókat kívánják motiválni. Az SzMSz II. kötete, a Foglalkoztatási Követelményrendszer „A minőség és a teljesítmény alapján differenciáló jövedelemelosztás alapelvei” című egysége foglalkozik ezzel a témával, az 5. § szerint *„A jelentős többletfeladatokat ellátó vagy kiemelkedő teljesítményt elérő, minőségi munkát végző oktatók, kutatók és más munkatársak az illetékes szervezeti egység vezetőjének vagy az Egyetem magasabb vezető munkatársának javaslatára a rektor jóváhagyásával eseti pénzjutalomban részesülhetnek, ha erre adott az intézmény költségvetésében a fedezet.”* Mindezek alapján elmondható, hogy az egyetem vezetése rendkívül fontosnak tartja az oktatói teljesítmény ellenőrzését és ösztönzését, pontosan kidolgozott tervvel azonban még nem rendelkezik.

Az oktatói életpálya fontos lépcsője a habilitáció, mely az egyetem falain belül is lehetséges. Az egyetem 2014-ben elfogadott Doktori és Habilitációs Szabályzatának habilitációra vonatkozó (egyébként szerkezetileg különálló) részét az egyetem a 2019-ben történt szabályzatmódosítás alkalmával nem módosította. A habilitációs szabályzat igen részletesen rendelkezik a habilitációs eljárás valamennyi szakaszáról. A 1. számú melléklet m) pontjában azonban nem áll összhangban a vonatkozó törvényekkel (és magával a szabályzattal sem) az a kitétel, hogy az eljárásra jelentkező kérelmezheti a doktori fokozat öt évvel korábbi megszerzésére vonatkozó követelmény csökkentését. A póttag fogalma és a póttagokra vonatkozó rendelkezések – 7.2-4; 7.8. – nem egyértelműek.

A doktori iskola személyzeti politikájának tehát elsődleges célja a jogszabályoknak megfelelő törzstagi gárda biztosítása hosszú távon. Az egyetem vezetése továbbá fontosnak tartja a

magas szintű oktatói és kutatói tudományos tevékenységet, és ennek erős kontrolljára törekszik. Pontos tervek és mérőszámok (pl. mi számít „kiemelkedő teljesítménynek”) még nincsenek kidolgozva. Dicséretes a tudatos törekvés az oktatói kar fiatalítására, valamint a törzstagi kritériumok figyelembevétele az oktatók előmenetelének támogatása során.

Ajánlások

A Doktori és Habilitációs Szabályzat aktualizálása során ajánlott a habilitációs szabályzatot külön dokumentumban kezelni, és a pontatlanságokat rendezni.

Az oktatói teljesítményértékelést megkönnyítheti, ha kidolgozásra kerül a témavezetők, témakiírók és oktatók tudományos teljesítményét figyelemmel kíséző és nyilvántartó tudományometriai követelményrendszer.

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

Bár az intézmény méretei alapján az lenne feltételezhető, hogy a könyvtári szolgáltatás által elért szám adatok is alacsonyak, a Bizottság azt tapasztalta, hogy a könyvtári szolgáltatásoknak a fizikai megjelenése (papír alapú állomány, a szabadpolcos olvasóterem) is igen magas színvonalú, és az online használat is kiemelkedő. Az EISZ program keretében előfizetett specifikus adatbázisok esetében használatuk országos szinten a felső egyharmadban található, az EISZ iroda statisztikai adatszolgáltatása alapján.

Az egyes doktori témákra specifikáció szakirodalom gyűjtése még nem indult el, ezt érdemes célzottan figyelembe venni.

A publikációs lehetőségek kapcsán a doktori iskola azzal a kihívással szembesül, hogy a doktoranduszoknak nincs igazán lehetősége szűken vett tudományági szaklapban publikálni (mivel zsidó vallástudományi tudományos folyóirat hazánkban nem elérhető), hanem az egyes témákban érintett más tudományágakhoz tartozó folyóiratokban publikálnak.

Tervbe van véve akadémiai íráskészséget fejlesztő kurzus, valamint a könyvtár által tartott kutatás-módszertani kurzus bevezetése.

Mentorrendszer a kis létszám miatt nem működik, a doktoranduszok bevonása a mentorálási feladatokba minimális. Ennek oka elsősorban az, hogy a doktoranduszok egy jelentős része nem az intézmény székhelyén él életvitelszerűen és a képzés során többnyire tömbösített kurzusokra jár be, így nem tud rendszeres oktató, vagy oktatást segítő tevékenységet kifejtetni az intézményben. Azokban az esetekben, amikor a doktorandusz részt vesz a graduális képzésben lévők fejlesztésében, ezt már az intézmény oktatójaként teszi. A látogató bizottság

találkozott olyan aktív vagy frissen fokozatot szerzett doktorandusszal, aki már tanársegédként vagy adjunktusként dolgozik.

A doktori képzés során e-learning tananyagokat nem alkalmaznak, ez alapvetően az alacsony évfolyamlétszámoknak és a tömbösített óratartrási rendek köszönhető. A tömbösítés egyik oka a vallási ünnepek által meghatározott időszakok tiszteletben tartása. A hallgatói fórumon a doktoranduszok nem jeleztek igényt e-learning tananyag iránt.

A doktoranduszok kollégiumi elhelyezésben nem érintettek, intézményi szakkollégiumi tevékenysége pedig nincs a doktori iskolának és a doktoranduszoknak sem.

Az egyetem saját, 120 fős, 1877 óta működő tanzsinagógával rendelkezik. A zsinagóga a kántorképzésben játszik fontos szerepet, a doktori képzésben kevésbé hangsúlyos a szerepe.

A látogatás során a tanulmányi osztály munkatársai megerősítették, hogy az egyetem biztosítja számukra a munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztését, továbbképzésüket támogatják, például az Oktatási Hivatal által szervezett képzéseken rendszeresen részt vesznek.

A Bizottság megállapította, hogy a doktori iskola az ESG 1.6-os fejezetéhez tartozó standardjait lehetőségeihez képest igen jól, egyes alpontjait kiemelkedően jól teljesíti.

ESG 1.7 Információkezelés

Az egyetem minőségbiztosítási rendszerét képező dokumentumok: a küldetésnyilatkozat, a minőségfejlesztési jelentés és a minőségbiztosítási szabályzat még nem készült el, így nem tudni, hogy az intézmény vezetése milyen indikátorokat tart szem előtt. A doktori iskola minőségbiztosítási szabályzatát 2019-ben fogadták el. E dokumentum szerint a doktori tanács a következő mutatókat vizsgálja:

- témavezetés: a témavezetés eredménytelennek minősül, ha a fokozatszerzési eljárás eredménytelenül végződik, vagy ha a hallgató 8 aktív félév alatt sem szerez abszolutóriumot,
- a témakiírók tudományos teljesítménye: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen, azaz legalább kétszeresen haladják meg a doktori eljárásban a doktori hallgatók számára előírt publikációs követelményeket,
- a doktoranduszok tudományos teljesítménye: a doktorandusznak a képzés során legalább három olyan szaktudományos publikációt létre kell hoznia és meg is kell jelentetnie, amely az MTMT külső minőségbiztosítási koncepciója szerint akként megfelel. (A szabályzat a MAB előírásaira is hivatkozik, holott a MAB-nak nincsenek elvárásai a doktoranduszok teljesítményét illetően.)

- pályakövetési adatok: az egyetemi doktori tanács az országos normákhoz igazodó monitoring eljárással nyomon követi a fokozatot szerzett hallgatók további szakmai életútját, a doktori iskolában szerzett tudományos fokozat hasznosulását.

Az önértékelés és a helyszíni látogatás alapján tisztázódott, hogy eddig nem gyűjtötték tudatosan ezeket az adatokat, ebben a félévben kezdik a rendszerezett gyűjtést és az adatbázis kiépítését.

Az alacsony hallgatói létszám arra ösztönzi az intézményt, hogy új stratégiát vezessen be a felvételi létszám növelésére. Jó ötletnek tűnik, hogy más felsőoktatási intézmények végzettjeit és a külhoni zsidó értelmiségiek elérését és megszólítását is megcélozzák.

A végzetek életútját az alacsony létszámnak köszönhetően ugyanakkor ismerik, és a legtöbbjükkel személyes kapcsolatban is vannak. Az eddig összesen felvett (102) hallgatónak alig több, mint a fele szerzett abszolutóriumot (55), majd ennek a létszámnak alig több, mint az egyharmada szerzett fokozatot (19). A nagyarányú lemorzsolódás oka az önértékelésben leírtak szerint a korábbi vezetés túlságosan enyhe felvételi követelményrendszere. A nyilvános felvételi adatok azt mutatják, hogy 2002 óta a felvettek száma jelentősen csökken. A lemorzsolódási tendenciát érdemes a továbbiakban is figyelemmel követni és értékelni.

A doktori iskola minőségbiztosítási szabályzata értelmében *„az egyetemi doktori tanács elnöke a doktori iskola szabályzatában meghatározott éves jelentésében értékeli a doktori képzés és fokozatszerzés minőségét. Jelentését véleményezésre, reflexióra a doktori tanács elé terjeszti, majd annak elfogadásáról a Szenátus dönt.”* A helyszíni látogatás során a doktori iskola vezetője megerősítette, hogy ez az irányelv valóban le van fektetve, de még nem valósult meg.

Az önértékelésben nyolc, a doktori iskola minőségirányításával kapcsolatos alapelv szerepel. Az első a szakmai kontroll elve, mely értelmében igyekeznek külföldi bírálókat, továbbá társtémavezetőket bevonni. A második, a „teljesítményértékelés elve” kimondja, hogy a doktoranduszok tudományos teljesítményét, elsősorban a publikációs mutatókat hasonló profilú intézményekével vetik majd össze. A többi elv ugyanilyen előremutató, de nem minden esetben világos, hogy mely egységnek, milyen időközönként mi a feladata (pl. *„növeljük a világhálón a doktori iskola jelenlétének hatékonyságát”).* A doktori iskola minőségbiztosítási szabályzatának 1. §-a a stratégia hat sarkalatos alapelvi elemét, a 2. §-a a minőségbiztosítási stratégia 12 garanciális elvét sorolja fel. Ezek az elvek részben egyeznek az önértékelésben felsorolt nyolccal.

A helyszíni látogatás során Biró Tamás rektorhelyettes bemutatott két, a doktoranduszoknak kiküldött kérdőívet: egyik egy általános, az oktatókra, kurzusokra vonatkozó kérdőív, a másik pedig a témavezetésre vonatkozó kérdőív volt. Az első kérdőívhez hasonló sok oktatási intézményben működik, a második ugyanakkor egyelőre nem bevett szokás, holott a

kérdések rendkívül jól körüljárják a témavezetés lényegét, ami a doktori képzés során kiemelt fontosságú. A kérdőívekben nem kéri nevek említését; a cél nem a visszajelzés egy-egy oktatóról, hanem egy összkép kialakítása.

Az információkezelés vonatkozásában egyértelműen körvonalazódni látszik egy jól átgondolt elvárásrendszer. A mutatók és a hozzájuk kapcsolódó fejlesztési tervek még nem alkotnak egységes rendszert, de a koncepció alapjait már lefektették. Fontos, hogy a közeljövőben gyakorlattá váljon, hogy az EDT elnöke a doktori iskola szabályzatában meghatározott éves jelentésében értékeli a doktori képzés és fokozatszerzés minőségét. Az információk felhasználása a vonatkozó ESG standardok szerint a hallgatók bevonásával kell, hogy történjen. Az ESG ajánlja a legfontosabb indikátorok meghatározását; ez az irányelv természetesen teljesen máshogy valósul meg egy több száz hallgatós mesterszakon, mint egy tíz doktoranduszról álló doktori iskolában. Ettől függetlenül fontos definiálni, hogy mik a sikeresség ismérvei.

A témavezetésre fordított kiemelt figyelem – amit a külön erre a célra készített kérdőív bizonyít – minden bizonnyal hozzá fog járulni a doktori képzés színvonalának emeléséhez.

Ajánlások

Az egyes dokumentumokban felsorolt minőségbiztosítási elvek legyenek összhangban, az egymáshoz való viszonyuk legyen egyértelmű.

ESG 1.8 Nyilvános információk

Az egyetem főoldaláról a doktori iskola honlapja könnyen elérhető. A doktori iskola honlapja feltünteti a törzstagok és a témavezetők, oktatók listáját; tudományos fokozatukkal, elérhetőségükkel. Egy kivételével mindegyikük profilja megtekinthető, kutatási területük rövid leírásával, MTMT-hez vezető linkkel, valamint e-mail-címükkel és telefonszámukkal. Megtalálható továbbá a doktori iskola elérhetősége, valamint a doktori képzésért felelős személyek neve.

A doktori iskola honlapján felül két legördülő lista található; egyik a felvételi információkhoz, a másik a tájékoztatókhoz, szabályzatokhoz visz. Utóbbi alatt található, jól áttekinthető táblázatban az OR-ZSE keretein belül született disszertációk és habilitációs értekezések, szinte mindegyik egy kattintással meg is nyitható és elolvasható.

A doktori iskola szabályzatai könnyen elérhetőek, és egyértelműen van feltüntetve, hogy a dokumentumok a régi vagy új doktori képzésben tanulókra vonatkoznak.

A doktori szabályzat részletesen leírja a felvételi követelményeket: a benyújtandó dokumentumokat, a nyelvi követelményeket, az eljárás lépéseit. Hasonlóképpen tartalmazza az egyéni felkészülőkre, a komplex vizsgára, az értekezésre és a védésre vonatkozó feltételeket. A szabályzat kitér a hároméves képzésben tanulóakra is, holott ez nem lenne szükséges, rájuk továbbra is érvényes a 2014-es doktori szabályzat. Hiányzik a műhelyvita szabályozása, ez feltétlen pótolandó, továbbá a publikációs követelmények sincsenek leírva.

Képzési tervből három is van: egy, mely a 2016. szeptember 1. előtt beiratkozott doktoranduszokra érvényes – ez sajnos dátumozás nélküli dokumentum –, egy „Képzési terv (2016-2018)” címmel megadott dokumentum, mely sajnos szintén dátumozás nélküli, tehát nem tudni mikortól érvényes, valamint a 2019 folyamán elfogadott képzési terv. A három szabályzat közül egyedül a legújabb a részletesen kidolgozott, egyértelmű útmutatásokat tartalmazó. Ez strukturáltan mutatja be a képzés tartalmi követelményeit, a megszerzendő krediteket, a félévenkénti bontást. A kurzusokon kívül az egyéb tudományos tevékenységekért adható kreditpontokról is pontos útmutatást ad. A komplex vizsgát illetően ugyanakkor a vizsgatárgyakról nem található információ.

A doktori iskola saját minőségbiztosítási tervvel rendelkezik, melyet szintén 2019-ben fogadtak el (a pontos dátum hiányzik a dokumentum elejéről). A dokumentum lefekteti a minőségbiztosítás alapelveit, és vázlatosan bemutatja a következő öt év terveit. Inkább irányvonalak szerepelnek benne, konkrétumok kevésbé.

Egyértelműen hasznos, hogy a doktori iskola honlapján szembeűnő helyen, külön menüpont található „a doktori iskola felvételi rendje” címmel. A leírt információk azonban részben nem egyértelműek, részben ellentmondanak a doktori szabályzat egyes pontjainak: nem világos, hogy a felvételi vizsgán milyen „benyújtott dolgozatot kell megvédeni”, vagy hogy mit jelent a 140 000 forintos doktori eljárási díj (kinek kell ilyet fizetnie), kikre vonatkozik a költségtérítés; az itt található jelentkezési lap nem azonos a doktori szabályzat mellékletében találhatóval. Csak a magyar állampolgárok által fizetendő költségtérítés összege van megadva; külföldi érdeklődő nem tudhatja, mivel számoljon.

A 2019-es év folyamán készült el a terjedelmes SzMSz, mely magában egyesíti a szervezeti és működési rendet, a tanulmányi- és vizsgaszabályzatot, a térítési és juttatási szabályzatot, valamint a foglalkoztatási követelményrendszert is. A dokumentum a szenátus állandó testületei fejezet alatt tizenegy testületet sorol fel, ugyanakkor nem mindegyik esetében definiálja, hogy kik a tagjai, pl. az etikai bizottság esetében az sem derül ki, hogy hány tagból áll. Az egyetem honlapján a szenátusnak három bizottsága szerepel: az Akkreditációs és Minőségügyi Bizottság, az Egyetemi Hallgatói és Felülbírálati Bizottság, továbbá az Esélyegyenlőségi Bizottság. E három bizottság esetében a tagok neve nyilvános. Fontos lenne, hogy az egyetem polgárai számára ismert legyen, hogy a bizottságokat kik alkotják. Az SzMSz

Habilitációs Tanácsot / Habilitációs Bizottságot / Egyetemi Habilitációs Bizottságot (EHB) is említ, melynek működését az SzMSz III. kötetének mellékletében keresendő Egyetemi Doktori és Habilitációs Szabályzat hivatott tartalmazni – ilyen szabályrendszer ugyanakkor nem található, ebből kifolyólag a bizottság összetétele sem tudható; már ha egyáltalán működik ilyen bizottság.

Ami a kommunikációt illeti, a doktori iskola vezetője minden félév elején hallgatói fórumot tart, melyen tájékoztatja a doktoranduszokat a tanulmányaikkal kapcsolatos legfőbb tudnivalókról, ők pedig kérdéseiket, észrevételeiket megoszthatják a vezetéssel és a többi hallgatóval. A nem nyilvános információkat elsősorban e-mailben továbbítják a doktoranduszoknak, ezért részben a doktori iskola titkára, részben a tanulmányi osztály vezetője felel.

A Bizottság kérdésére a doktori iskola titkára elmondta, hogy a honlap aktualizálásáért külön személy felel, akit a doktori iskolát érintő nyilvános információk változásának esetében a doktori iskola titkára értesít. A doktori tanács ülései után a titkár feladata, hogy a doktoranduszok számára új információkat e-mailben, vagy a honlapfelelős segítségével nyilvánossá tegye.

Összefoglalásképp megállapítható, hogy az új vezetés komoly, tudatos munkát fektet az ESG 1.8 pontjának megvalósításába. Viszonylag rövid időn belül megalkották az egyetem és doktori iskola alapvető szabályzatait (SzMSz, doktori szabályzat, képzési terv, doktori iskola minőségbiztosítási szabályzata), és tisztában vannak azzal, hogy milyen tennivalók vannak még hátra: a habilitációs szabályzat, az egyetem minőségbiztosítási szabályzatának elkészítése, a szenátus bizottságainak felállítása, ügyrendjeik megalkotása, valamint a már elkészült szabályzatok összehangolása, korrigálása, kiegészítése. Az egyértelmű feladatmegosztás (pl. doktoriiskola-titkár / tanulmányi osztály / honlapfelelős) jól mutatja, hogy a vezetés külön figyelmet fordít arra, hogy az információáramlás tervezetten történjen.

Ajánlások

A szabályzatokat illetően mindenképp hasznos feltüntetni a címlapon a dokumentum elfogadásának idejét (év, hónap, nap), a szenátusi döntés számát, későbbi módosítások esetében azok adatait is.

A honlapon „a doktori iskola felvételi rendje” menüpont alatt található információk pontosításra szorulnak, és harmonizálандók a doktori szabályzat rendelkezéseivel.

A minőségbiztosítási tervben említett kérdőíveket érdemes mellékletként a dokumentumhoz csatolni.

III. Látogató Bizottság

Elnök: Németh Dávid, egyetemi tanár, Károli Gáspár Református Egyetem

Tagok:

Bodó Sára, egyetemi tanár, Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Miskolciné Mikáczó Andrea, egyetemi docens, Szent István Egyetem

Nemes László, doktorandusz, Eötvös Loránd Tudományegyetem

Gulyás Lelle, MAB szakreferens

Látogatás időpontja: 2019. október 24.